
AVRUPA'DAKİ BAĞIMSIZLIK HAREKETLERİ

11.10.2017

Deutsche Welle (10 Ekim 2017)

Katalonya bölgesindeki referandumdan çıkan bağımsızlık kararı şimdilik ertelendi. Ancak Katalonya Avrupa'daki bağımsızlık girişimlerinin tek örneği değil. İşte Avrupa'daki ayrılıkçı hareketler ve başarı şansları...

Sovyetler Birliği ve Yugoslavya'nın yıkılması Avrupa'nın doğu yarısında pek çok yeni devletin doğmasına yol açtı. Avrupa'nın batısındaki eski ulus devletler ise uzun yıllar boyunca kökleşmiş bir görünüm sergiledi. Ancak sağlam görünen temeller sallanmaya başladı. Batı Avrupa'da çeşitli ülkelerde bağımsızlık mücadelesi veren ayrılıkçı hareketler bulunuyor. Bazıları silahlı mücadele veriyor, bazıları müzakerelere bel bağlıyor. Başarı şansları ise birbirinden farklı:

Katalonya

İspanya'ya bağlı özerk Katalonya bölgesi, Avrupa'da bağımsızlık talebinin en yüksek sesle çıktığı yer. Franco diktası döneminde yoğun baskıya maruz kalan bölge günümüzde geniş kapsamlı bir siyasi ve kültürel özerkliğe sahip. Yaklaşık 7,5 milyon nüfuslu özerk Katalonya bölgesi kendi parlamentosuna sahip. Ancak bunu yeterli bulmayıp kendi devletine sahip olmak isteyen pek çok Katalan var. Bağımsızlık talebinin ardındaki en önemli gerekçe ise ekonomi. Bağımsızlık yanlıları, Katalonya'nın ekonomik gücünün İspanya merkezi devleti tarafından sömürüldüğü görüşünde. İspanya GSYH'sinin yaklaşık yüzde 20'si Barcelona kenti ve doğusundaki bölgeden karşılanıyor. Katalonya özerk yönetimi başkanı Carles Puigdemont, referandum sonucunda "Katalonya'nın bağımsız bir devlet kurma hakkını kazandığı" değerlendirmesi yaptı. İspanya hükümeti ise referandumun hiçbir hukuki geçerliliği bulunmadığı görüşünde.

Bask bölgesi

İspanya'nın bir diğer sorunu ise Bask bölgesi. Bask sorunu, dünya kamuoyunda Bask bölgesinin bağımsızlığı için yıllarca sürdürdüğü kanlı mücadeleyle tanınan ETA örgütüyle özdeşleşti. Bask bölgesi ve bölgeye bağlı Navarra özerk bölgesi, Madrid'e vergi ödemeyen tek özerk yapı. Basklar kendi vergi gelirlerini yönetiyor, Madrid'e sadece küçük bir ödeme yapıyor. Ancak Bask bölgesi ekonomik açıdan Katalonya'dan daha zayıf durumda. Bask milliyetçiliği ve dili, Franco diktatörlüğü döneminde yoğun baskı görmüştü. Günümüz Bask milliyetçileri arasında Katalonya'dakinden çok daha militan yapıda bir azınlık da bulunuyor. ETA örgütü bağımsızlık için verdiği kanlı mücadelede yaklaşık 50 yılda 800'ü aşkın kişinin ölümüne yol açtı, 2011 yılında silah bıraktı. Ancak silahlı saldırılar da siyasi müzakereler de bölgeyi referandum aşamasına götürmedi.

İskoçya

Birleşik Krallık ile İskoçya arasındaki birlikteliğin tarihi 300 yıl kadar öncesine uzanıyor. Ancak İskoçlar kendi parlamentolarına sahip olmalarına rağmen uzun yıllardır daha fazla özerklik talep ediyor. İskoçya Ulusal Partisi ise tam bağımsızlıktan yana. Londra yönetiminin 2014 yılında referanduma izin vermesinin ardından düzenlenen halk oylamasında İskoçların çoğunluğu bağımsızlığa karşı oy kullandı. Ancak 2016 yılında Britanya'da AB üyeliğiyle ilgili düzenlenen referandum ve ardından AB'den ayrılma sürecinin başlatılmasıyla (Brexit) İskoçya'daki bağımsızlık ruhu yeniden canlandı.

İskoçya bölgesel hükümeti başbakanı Nicola Sturgeon, İngiliz seçmenin aksine İskoç seçmenin AB'de kalınmasından yana oy kullandığına dikkat çekerek, İskoçya'nın Britanya ile birlikte otomatikman AB'den çıkmasının kabul edilemeyeceğini açıkladı. İskoçya bölgesel hükümeti, Brexit ile ilgili daha fazla detayın ortaya çıkmasının ardından 2018 sonbaharında yeniden bağımsızlık referandumunu düzenlemeyi planlıyor. Ancak yapılan kamuoyu araştırmaları, düzenlenecek bir referandumdan 2014'tekine benzer sonuçlar çıkacağını ortaya koyuyor.

Flamanlar

Belçika, Flemenkçe konuşulan Flaman bölgesi, Alman kökenli azınlığı da kapsayan Fransızca konuşulan Valon bölgesi ve iki resmi dile sahip Brüksel olmak üzere üç bölgeden oluşuyor. Ülke ekonomisinde aslan payını karşılayan Flamanlar yıllardır bağımsızlık düşüncesini dile getiriyor. 2014 yılında düzenlenen meclis seçimlerinde Flaman bölgelerinde zafer kazanan Bart De Wever başkanlığındaki Yeni Flaman İttifakı, Belçika'dan ayrılma hedefi güdüyor. De Wever, Belçika devletinin "buharlaşıcağını" ve Flaman bölgesinin Valonlar olmadan ekonomik açıdan daha müreffeh durumda olacağını savunuyor. Flaman siyasetçi bağımsızlığa müzakereler yoluyla ulaşmayı hedefliyor. Flamanların Belçika'dan kopması durumunda Belçika nüfusunun yarısından fazlasını ve ekonomik gücünü kaybetmiş olacak. Ülkenin bölünmesi durumunda en tartışmalı nokta, hem Avrupa Birliği hem de NATO'nun merkezine ev sahipliği yapan Brüksel'in statüsüne ilişkin olacak. Valonya'ya ne olacağı da belli değil. Belçika'nın bölünmesi durumunda Valon bölgelerinin Fransa'ya, Lüksemburg'a, hatta Almanya'ya bağlanması gibi fikirler arada sırada dile getirilse de ayrılık tartışmaları şimdilik durulmuşa benziyor.

Padanya

İtalya'nın kuzeyindeki Padanya bölgesindeki ayrılıkçı hareketin de ana unsuru ekonomik nedenler. Lombardiya, Aosta, Piyemonte, Ligurya, Veneto ve Emilia-Romagna bölgelerini kapsayan ve adını Po Ovası'ndan alan Padanya, sanayi işletmeleri ve bankalarıyla İtalyan GSYH'sının önemli bir bölümünü oluşturuyor. Pek çok kuzeyli, çalışıp kazandıkları paranın orta ve güney kesimlerde yaşayan İtalyanlar tarafından israf edildiği görüşünde. Kuzey Ligi partisi, 1990'lı yıllarda Padanya'nın İtalya'dan tamamen kopmasını savunarak dikkatleri üzerine çekmişti. Parti aradan geçen zamanda daha ılımlı bir tavır sergiliyor. Şimdiki talepleri, Kuzey'in kazandığı paranın büyük bir bölümünün bölgede kalması ve buradan idare edilmesi.

Güney Tirol

Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun bir parçası olan Güney Tirol, savaş sonrasında İtalya topraklarına dahil edildi. Mussolini dönemindeki "İtalyanlaştırma" aşaması ve İkinci Dünya Savaşı'nın ardından giderek daha fazla siyasi ve dilsel özerklik elde etti.

Bölgede elde edilen gelirlerin büyük kısmını elinde tutma gibi bir ayrıcalığa sahip olan ve refah içinde yaşayan Güney Tirollüler uzun bir süre hallerinden memnun görünüyordu. Kamu borçları krizi ayrılıkçılığı yeniden körükledi. Ekonominin bir türlü rayına oturtulamadığı İtalya, Yunanistan'ın ardından Euro Bölgesi'nde en yüksek borca sahip ülke. Ekonomik durumu iyi olan pek çok Güney Tirollü, İtalya'nın diğer bölgelerinin sorunlarıyla meşgul olmak istemiyor ve Roma'dan ayrılmak istiyor.

Korsika

Korsikalılar ya da Korslar uzun yıllar Fransa devletinin baskısına maruz kaldı, dilleri kamusal yaşamın ve adadaki okulların tamamen dışına atılmaya çalışıldı. Korsika adasındaki özerklik çabaları bastırıldı. Başta Korsika Ulusal Kurtuluş Cephesi (FLNC) olmak üzere militan gruplar yıllar boyunca devlet temsilcileri ve sembollerine ya da adada yerleşik Fransızların yazlık evlerine yönelik saldırılarla Fransa'dan şiddet kullanarak ayrılmaya çalıştılar. FLNC 2014 yılında yeraltı mücadelesini sona erdirmeye kararı aldıysa da çatışma potansiyeli hala mevcut. 2000 yılında Lionel Jospin başkanlığındaki sosyalist hükümetin temkinli özerklik önerileri muhalefetteki muhafazakarların sert tepkisine yol açtı. Muhafazakarlar Bretonya ya da Alsace (Alsas) gibi diğer bölgelerin Korsika'yı takip edeceği endişesi taşıyor.

Bavyera

Almanya'nın en zengin eyaleti Bavyera'nın resmi adı "Freistaat Bayern." "Freistaat" doğrudan çevirisiyle "özgür devlet" anlamına gelse de bu kavramın özgürlükle de devlet olmakla da bir ilgisi yok. Tarihten gelen bu kavram, monarşiye karşı halkın oylarıyla seçilenlerin yönettiği cumhuriyet anlamında kullanılıyor. Bavyera'da kendi devletini kurmayı ciddi düşünen pek kimse olmasa da bir bağımsızlık ilanı durumunda eyaletin tek başına ayakları üzerinde durabileceğine şüphe yok. Almanya'nın 16 eyaleti arasında yüzölçümü ve ekonomisi en büyük eyalet olan Bavyera, neredeyse 13 milyonluk nüfusuyla İsveç ya da Portekiz'in nüfusunu geride bırakıyor. Almanya'da zengin ve yoksul eyaletler arasındaki refah farkını azaltarak mali denge kurmayı amaçlayan sisteme yaptıkları yüksek ödeme Bavyeralıların en büyük şikayetlerinden biri. Bavyera eyaletinde teşkilatlı Hristiyan Sosyal Birlik (CSU) partisinden Wilfried Scharnagel 2012'de yayımlanan "Bavyera yalnız da yapabilir" adlı kitabında Bavyera'nın Alman federal devletinden ayrılmasını savunmuştu. Ancak ayrılıkçılardan herhangi bir hareket oluşmadı.

© Deutsche Welle Türkçe

Christoph Hasselbach/Sabrina Müller-Plotnikow

Kaynak/Source: